

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

**Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist**

Salisburgi, 1697

§. IV. Quam sententiam sequi possint, vel debeant Judex, & Advocatus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

spiciat ejus salutem, sicut est dictum in *num. 22*. Atqui hoc solum præstat applicandò probabiliora, & tutiora pharmaca, quando sunt in promptu; ergo. Quòd si occurrant plura remedia æqualiter probabilia, nec adsit aliquod probabilius, vel certum, Medicus applicare potest utrumlibet. Ratio est: quia hac ratione prudenter se gerit, omnique meliori modo, quo tunc potest, patientis salutem consulit. Tambur *cit.*

XXVII. Corollarium XVIII. Possunt sæpè graviter peccare, qui inserviunt, vel assistunt ægroto, quando relictis, quas Medicus præscripsit, medicinis, alias pro suo arbitrato adhibent quantumvis jam conclamato: vel poscenti vinum, aquam &c. præbent, ut ejus desiderio satis faciant. Villalobos apud Castrop. *n. 10*. Ratio est: quia sine necessitate, & ratione urgenti infirmum exponunt manifesto periculo mortis. Neque obstat, quòd aliunde supponatur certò brevi moriturus. Nam licèt hoc ita se habeat; at non est certum, æquè citò moriturum, si non bibat potum à te porrectum; vel non sumat tuam medicinam quàm si bibat, vel sumat. ergo intempestivâ tuâ misericordiâ saltem exponitur periculo moriendi citiùs.

§. IV.

Quam sententiam sequi possint, vel debeant Judex, & Advocatus?

SUMMARIUM.

28. *Quid hic judici tenendum in causis criminalibus?* 29. *Quid in civilibus?* 30. *Quid, si argumenta partium utrimque sint equalia?* 31. *Quid si partes sese vincant alternatim?* 32. *Advocatus licitè patrocinatur causa minùs probabili.*

XXVIII. Corollarium XIX. In causis criminalibus Judex amplecti potest, & debet opinionem minùs probabilem, quando hæc est in favorem rei. Ita docent etiam post Decretum Innoc.

Innoc. XI. Lumbier, Filguera apud Joan. de Cardenas *dissert.* 3. c. 3. n. 26. Sporer *de consc. probab.* c. 1. sect. 3. assert. 11. §. 3. n. 61. & Clarissimus P. Paulus Mezger hic a. 10. §. 3. n. 10. Ratio est: quia in his causis propriè locum habet illa regula juris: quòd *reo potius favendum sit, quàm Actori*, reo, inquam, qui propriè sic dicitur in criminalibus, ut notat Tambur. nam in civilibus ille, qui in jus arcessitur, propriè conventus appellatur. Accedit, quòd secundum juris dispositionem in his causis ad condemnandum reum requirantur *probationes luce meridiana clariores*: sed tales non adsunt, quamdiù defensio rei adhuc manet probabilis; ergo. Unde, quando summa sedes damnavit hanc propositionem: *probabiliter existimo, judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem*, non est credibile, eam suum decretum extendisse ad minorem probabilitatem faventem reo in criminalibus: quia non est credibile, eam velle, ut quis ad certam pœnam capitis, exilij, vel alterius condemnatur ob crimen adhuc non certum, & de quo non est omninò convictus. Itaque reus Actore non demonstrante (inquit Laym. ubi suprâ n. 16. *ad finem*) absolvi debet, non quidem pronuntiando, ipsum innocentem esse, sed crimen de eo demonstratum non fuisse: atqui, dum ejus defensio est adhuc probabilis, actor non demonstrat; ergo.

XXIX. Corollarium XX. In causis civilibus, sive quæstio sit de facto, sive de jure, judex tenetur judicare secundum sententiam, quæ omnibus inspectis est probabilior, jurique conformior. Th. Sanchez 1. *in Dec.* c. 9. n. 47. Laym. *loc. cit.* Tambur. ubi suprâ n. 5 & 9. Illung. a. 7. §. 3. n. 81. & alij. Ratio fundamentalis desumitur ex ipso officio judicis, qui ideo ceu viva lex, & jus animatum est constitutus à republica, ut inter partes litigantes procurer æqualitatem, & ferat sententiam secundum merita causarum: ergo illi parti tenetur rem adjudicare, quæ habet majora

merita suæ causæ: sed evidens est, partem, quæ in judicio pro se adducit argumenta fortiora, & probabiliora, majora habere merita suæ causæ, quàm partem contrariam; ergo secundùm illam tenetur judicare, eique rem, de qua litigatur, addicere.

XXX. Corollarium XXI. Quando judex omnibus pensatis existimat, neutram partem vincere, eò quòd afferant pro se argumenta æqualiter utrinque probabilia, non potest rem adjudicare, cui maluerit. Laym. Tambur. Illung. cit. Ratio est: quia judex non potest salva æquitate inducere inæqualitatem, ubi jura partium sunt æqualia: atqui rem adjudicandò alterutri litigantium induceret inæqualitatem: quia uni tribueret totum, alteri, qui haberet æquale jus, omninò nihil. Accedit, quòd ferre sententiam pro Titio v. g. est affirmare, Titium in judicio vicisse. Sed quomodo hoc affirmabit judex sine palpabili mendacio, quando videt, Cajum colligantem fuisse Titio in probando æqualem? Vel itaque debet partes inducere ad compositionem; vel rem, de qua litigatur, inter litigantes dividere; vel, si res sit indivisibilis, eam dare uni cum obligatione, ut alteri secundùm æstimationem dimidij satisfaciat.

XXXI. Corollarium XXII. Si judex non possit discernere, quænam pars habeat pro se rationes, & probationes efficaciores, eò quòd modò istæ, modò illæ appareant ipsi probabiliores, ita ut litigantes se probabiliter mutuò vincant, similiter censeo cum Villalobo, Coninck, & Suarez apud Castrop. *pu. r. o. n. 4.* & alijs, rem à judice non posse adjudicari alterutri litigantium, sed esse dividendam, aut illis modis utrique satisfaciendum, quos in prioribus Coroll. adduximus. Ratio est: quia ideo ex ibidem dictis non potest rem uni adjudicare, quando constat probationes esse æqualiter probabiles, quòd jura partium sunt æqualia: sed etiam in hoc casu nostro jura partium sunt æqualia; ergo &c.

XXXIII.

XXXII. Corollarium XXIII. Advocatus licitè patrocina-
tur causæ minùs probabili relicta probabiliori. Ita communissi-
mè DD. Ratio petitur ex ipso officio Advocati: nam iste à repub-
lica in hunc finem est constitutus, & repræsente pro suo cliente
rationes judici, ex quibus, quid secundùm jura & æquitatem sit
à se definiendum, cognoscat. atqui huic muneri satisfacit Advo-
catus patrocians causæ etiam minùs probabili; ergo. Confirm.
Actor, cui assistit Advocatus, jus habet suam causam etiam minùs
probabilem in judicio tuendi: ergo hoc idem licitè facit per Ad-
vocatum: nam *hoc quis potest per alium, quod potest facere per se
ipsum*: juxta regulam juris 68. in 6. ergo Advocatus nomine cli-
entis, cujus est veluti vicarius per jura constitutus, licitè tueretur
causam minùs probabilem. Neque sequitur, Advocatum hac
ratione suadere judici, ut ferat sententiam pro causa minùs proba-
bili, quod fieri sine peccato non potest à judice. Quia non est
intentum Advocati, judicem inducere ad judicandum pro sua par-
te, ut minùs probabili; sed solùm illi proponere momenta causæ,
ut examinet, & videat, an possit pro ea justam ferre sententiam.
nam sæpè contingit, ut probationes, & argumenta, quæ Advo-
cato videntur minùs probabilia, à judice rem accuratiùs ponde-
rante censeantur esse probabiliora, & validiora.

§. V.

*An Judex reum condemnare possit ad mortem, quem priva-
tâ scientiâ scit esse innocentem, dum per acta, & allegata publica
probatu est nocens?*

SUMMARIUM.

33. Varij modi, qui judici suppetunt, ejusmodi reum liberandi. 34. Re-
feruntur potissimi Authores sententiarum & affirmantis, & negantis.
35. Argumenta sententiæ negative. 36. Et affirmatiæ. 37. 38. So-
lutio reciproca argumentorum, & crisis utriusque sententiæ.

XXXIII.